

ÜNİTE: YERYÜZÜNDE YAŞAM

ÖĞRENME ALANI: İnsanlar, Yerler ve Çevreler Kazanımlar:

(4. Örnek incelemeler yoluyla tarih öncesindeki ilk yerleşmelerden günümüze, yerleşmeyi etkileyen faktörler hakkında çıkarımlarda bulunur.

5. Anadolu'da yaşamış ilk uygarlıkların yerleşme ve ekonomik faaliyetleri ile siyasal ve sosyal yapıları arasındaki etkileşimi fark eder.)

ÖRNEK SORULAR VE ÇÖZÜMLERİ

1. Bilim adamlarına göre, ilk insanların yaşayışı ile ilgili olarak;

I. Binlerce yıl doğada serbestçe dolaşmışlardır.

II. Yiyecek toplayarak yaşantılarını devam ettirmişlerdir.

III. Yerleşik hayata hemen geçmişlerdir.

Yukarıda verilenlerden hangisi ya da hangileri yanlıştır?

A) Yalnız I

B) Yalnız III

C) I ve II

D) I, II ve III

Çözüm:

Bilim adamlarına göre insanlar binlerce yıl doğada serbestçe dolaşıp yiyecek toplayarak yaşadılar. Sonra yavaş yavaş yerleşik düzene geçtiler, uygarlaştılar. Güzel güzel evler yapıp oralarda yaşamaya başladılar. Dolayısıyla soruda verilen öncüllerden III. Yerleşik hayata hemen geçmişlerdir. Şeklindeki bilgi yanlıştır.

2. Sosyal bilimler için yazılı belgeler önemli kanıtlardır.

Yazı bulunmadan önceki dönem için;

I. Haberleşme, mağara ve duvarlara yapılan resimlerle sağlanıyordu.

II. Tarih öncesi devirler olarak adlandırılır.

III. Yazının yerine duvar resimleri kullanılmıştır.

Yukarıdakilerden hangisi ya da hangileri söylenebilir?

A) Yalnız I

B) Yalnız II

C) I ve III

D) I, II ve III

Çözüm:

Sosyal bilimler için yazılı belgeler çok önemli kanıtlardır. Milyonlarca yıllık insanlık tarihinin

ancak son beş bin yılında yazı kullanılmıştır. Yazı kullanılmadan önceki dönem için; "I. Haberleşme, mağara ve duvarlara yapılan resimlerle sağlanıyordu. II. Tarih Öncesi devirler olarak adlandırılır. III. Yazı yerine duvar resimleri kullanılmıştır." Şeklinde söylenebilir. Çünkü bilim adamları yazının icadı ve kullanılmaya başlanmasını tarihin başlangıcı sayarlar.

3. İnsanların yerleşik hayata geçmelerinde aşağıdakilerden hangisinin etkili olduğunu söyleyemez?

- A) Yeterli yiyecek bulunamaması
- B) İnsan nüfusunun artması
- C) İnsanlar arasında anlaşmazlıkların çıkması
- D) Yazının kullanılmaya başlanması

Çözüm:

İnsanlar önce toplayıcılıkla, avcılıkla bol yiyecek bulabiliyorlardı. Ancak, sayıları arttıkça, yeterli yiyecek bulamamaya başladılar. Bu yüzden aralarında anlaşmazlıklar, kavgalar çıktı. Bundan sonra herkes kendine bir alan bulup burayı sahiplenmeye başladı. Bu durum mülk edinmeyi ve burayı korumayı gerektirdi. Yukarıda sayılan şartlar yerleşik hayata geçilmesinde etkili olmuştur. Ancak yazının icadı daha sonra gerçekleşen bir olaydır. Dolayısıyla etkisinden söz edilemez.

4. İlk yerleşmeler açısından Anadolu çok zengin bir mirasa sahiptir. Yerleşim alanı olarak Anadolu'nun tercih edilmesinde;

I. İklimin hem üretime hem de ısınmaya elverişli olması

II. Tarımsal ve hayvansal üretime elverişliliği

III. Yeterli su kaynaklarının bulunması

hangisi ya da hangilerinin etkili olduğu söylenebilir?

A) Yalnız I

B) Yalnız II

C) I ve III

D) I, II ve III

Çözüm:

İlk yerleşimler açısından, yerleşim alanı olarak Anadolu'nun tercih edilmesinde, soruda verilen öncüllerden; iklimin hem üretime hem de ısınmaya elverişli olması, tarımsal ve hayvansal üretime elverişliliği, yeterli su kaynaklarının bulunması gibi özellikleri etkili olmuştur. Doğru yanıt D' dir.

5. Anadolu, tarih boyunca birçok göç dalgalarına yol olmuş ve istilâlara uğramıştır. Göç eden kavimlerden bazıları Anadolu'ya yerleşerek devletler kurup uygarlıklar meydana getirmişlerdir.

Anadolu'nun aşağıdaki özelliklerden öncelikle hangisi yukarıdaki gelişmeye neden olmuştur?

A) Yazının ilk defa Anadolu'da kullanılması

- B) Anadolu'nun coğrafi konumunun uygun olması
- C) İlk üretim faaliyetlerinin Anadolu'da başlaması
- D) Anadolu'nun zengin yer altı kaynaklarına sahip olması

Çözüm:

Anadolu'nun, Asya ve Avrupa kıtalarını bağlayan önemli ulaşım ve ticaret yolları üzerinde bulunması burada çok sayıda devlet ve medeniyetin kurmasına neden olmuştur. Doğru yanıt B'dir.

6.□□□□□ Aşağıdakilerden hangisi Türkiye'nin tarih öncesini aydınlatan merkezlerden biri de değildir ?

- A) Çayönü   B) Beldibi   C) Gordion   D) Çatalhöyük

Çözüm:

Çayönü, Beldibi, Çatalhöyük gibi yerleşim yerleri yazının icadından önce kurulmuş uygarlıklara ait yerlerdir. Buralarda yapılan kazılarda Türkiye'nin tarih öncesi hakkında bilgi edinilebilir. Gordion ise yazının icadından sonra kurulmuş ve yaşamış bir uygarlığa aittir. Bu nedenle Türkiye'nin tarih öncesini aydınlatan merkezlerden biri değildir.

7. Aşağıdaki uygarlıklardan hangisi Orta ve Batı Anadolu'da kurulmamıştır?

- A) Urartular   B) Hititler   C) Frigler   D) İyonlar

Çözüm:

İlk Çağda Anadolu'da kurulan uygarlıklar genellikle Orta ve Batı Anadolu'da kurulmuştur. Hititler ve Frigler Orta Anadolu'da İyonlar Batı Anadolu'da Urartular ise Doğu Anadolu'da Van ve çevresinde kurulmuştur.

8. Yontma Taş Devri insanı toplaticılık yaparak ihtiyacının bir kısmını sağlamaya çalışmıştır. **Bu durum aşağıdakilerden öncelikle hangisine neden olmuştur?**

- A) Yerleşik hayata geçilmesine
B) Üretim yapılmasına
C) Göçebe hayat tarzına
D) Tarım yapılmasına

Çözüm:

Yontma Taş Devri insanı toplaticılık yaparak ihtiyacının bir kısmını sağlamaya çalışıyordu. Bulunduğu bölgenin kaynaklarını tüketen bu devir insanı başka bölgelere göç etmek zorunda kaldı. Bu durum da göçebe hayat tarzına neden oldu.

